

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

STARGARD ul. Limanowskiego 24, nadświetle w bramie wejściowej do kamienicy

Fot. 1. Zachowane oryginalne nadświetle w bramie wejściowej do kamienicy w Stargardzie przy ul. Limanowskiego 24. Stan w lipcu 2025r. (fot. L. Piotrowska-Cześnik).

Autor opracowania i fotografii :

Lidia Piotrowska-Cześnik

mgr konserwacji elementów i detali

architektonicznych

Treść opracowania podlega przepisom o prawie autorskim i nie może być zmieniana bez zgody autorki.

Stargard- lipiec - 2025r.

Wstęp

Opracowanie przygotowano na zlecenie Dyrektora Zachodniopomorskiego Oddziału Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża w Szczecinie Pani Joanny Łaskarzewskiej w związku z planowaną wymianą drzwi wejściowych w budynku położonym przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie zgodnie z wydanymi zaleceniami przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie z dn.15 maja 2025r. pismem ZN.5152.37.2025.AB.

Treść opracowania podlega przepisom o prawie autorskim i nie może być zmieniana bez zgody autorki.

I.IDENTYFIKACJA ZABYTKU

- Kamienica mieszkalna wpisana do gminnej ewidencji zabytków,
- Czas powstania : XIX/XX w.
- Zachowane nadświetle w bramie wejściowej do kamienicy wykonane z drewna z dekoracyjnym reliefem roślinnym i przedstawieniem muszli na środku, obecnie pomalowane farbą olejną na kolor ciemny brązowy.
- Brama wejściowa duża o szer. ok. 190 cm o rozmiarach bramy wjazdowej, prawdopodobnie z wjazdem np. dla dorożki,
- Obecne skrzydła drzwiowe plastikowe z przeszkleniem wstawione ok. 2010r., przeznaczone do wymiany.

II. OPIS PRZEBIEGU BADANIA ORYGINALNEJ KOLORYSTYKI NADŚWIELTA

Pobrano kilka próbek zachowanych warstw farby z powierzchni drewnianego nadświetla po jego prawej stronie. Miejsce pobrania próbek i wykonanej odkrywki do warstwy drewna pokazano na fotografiach w tekście opracowania. W trakcie pobierania próbki stwierdzono, że nadświetle było wielokrotnie malowane farbami olejnymi w różnych odcieniach koloru brązowego od jasnych do ciemnych i wszystkie mają dobrą przyczepność do podłoża i dobrze się zachowały. Nadświetle zachowało się w bardzo dobrym stanie i malowane było z obu stron, czyli na zewnątrz i od środka bramy. Wybrano kilka próbek do oglądu pod mikroskopem stereoskopowym w powiększeniu. Wygląd przekroju przez warstwy farb olejnych udokumentowano na załączonych fotografiach. Strzałkami pokazano warstwę farby występującą jako pierwsza na drewnie.

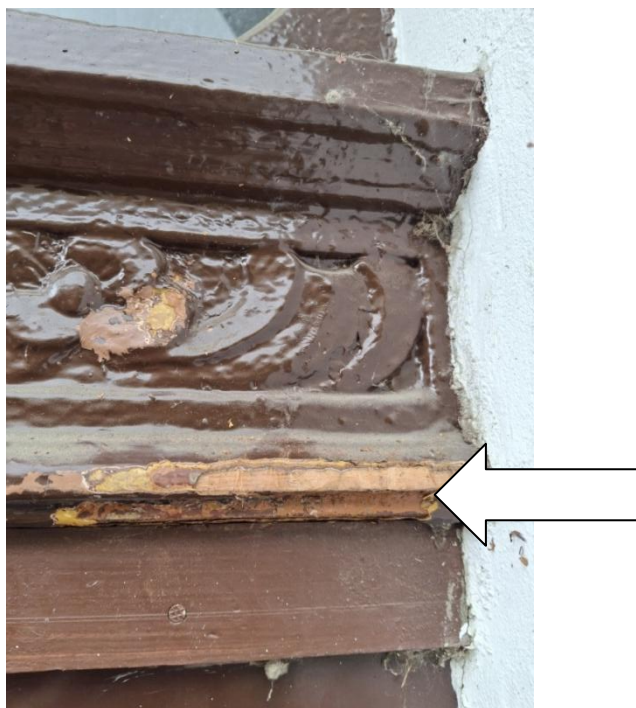
Fot.2. Brama wejściowa do kamienicy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie z zachowanym oryginalnym dekoracyjnym nadświetlem, stan w lipcu 2025r., (fot. L. Piotrowska- Cześnik).

III. CEL OPRACOWANIA

Celem opracowania jest ustalenie oryginalnej kolorystyki drewnianego dekoracyjnego nadświetla w bramie wjazdowej do kamienicy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie oraz ustalenie programu prac konserwatorskich czyli PPK dla tej bramy w związku z planowaną wymianą stolarki drzwiowej. Jednocześnie planowane jest zachowanie i konserwacja samego nadświetla. Pozwoli to na zachowanie zabytkowego charakteru kamienicy, która jest wpisana do gminnej ewidencji zabytków i podlega przepisom o ochronie konserwatorskiej. Obecne przeszklone drzwi są plastikowe i były wstawione w 2010r. Planowana jest ich wymiana na nowe, zaprojektowane zgodnie z oryginalną kolorystyką stwierdzoną w badaniu odkrywkowym nadświetla.

Fot.4. Prawa strona zachowanego nadświetla w bramie do kamienicy przy ul. Limanowskiego w Stargardzie. Strzałką zaznaczono miejsce wytypowane do pobrania próbki do badania stratygrafii warstw farby w celu ustalenia oryginalnej kolory, lipiec 2025r., (fot. L. Piotrowska-Cześnik).

Fot.5. Zbliżenie miejsca w którym wykonano odkrywkę w celu sprawdzenia oryginalnej kolorystyki zachowanego dekoracyjnego nadświetla bramy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie, lipiec 2025r., (fot. L. Piotrowska-Cześnik).

IV. OPIS WYNIKÓW BADANIA ORYGINALNEJ KOLORYSTYKI NADŚWIELLA

W wyniku przeprowadzonej analizy zachowanych warstw barwnych stwierdzono występowanie kilkunastu warstw farby olejnej położonych na drewnie. Na załączonych zdjęciach pokazano miejsce pobrania próbki oraz sama próbkę w powiększeniu w przekroju poprzecznym pod mikroskopem stereoskopowym. Ostatecznie policzono, że w dobrze zachowanym fragmencie ilość warstw farby wynosiła 21, czyli tyle razy pomalowano stolarkę drzwiowa wraz z nadświetłem farbami olejnymi.

Fot.6. Zbliżenie miejsca w którym wykonano odkrywkę w celu sprawdzenia oryginalnej kolorystyki zachowanego dekoracyjnego nadświetla bramy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie, lipiec 2025r., (fot. L. Piotrowska-Cześnik)

Fot.7. Fragmenty drewna z próbki pobranej z dekoracyjnego nadświetla bramy kamienicy przy ulicy Limanowskiego 24 w Stargardzie, lipiec 2025r., (fot. L. Piotrowska- Cześnik).

Fot.8. Zbliżenie na fragment pobranej próbki drewna wraz z warstwą farby z nadświetla bramy wejściowej do kamienicy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie, lipiec 2025r., zbliżenie na próbkę w powiększeniu, (fot. L. Piotrowska-Cześnik).

Fot.9. Powiększenie pod mikroskopem przez przekrój poprzeczny próbki z warstwami farb z nadświetla bramy kamienicy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie. Strzałką zaznaczono pierwszy, najstarszy kolor występujący na drewnie. Jest to jasny, ciepły ugrowy brąz. (fot. L. Piotrowska-Cześnik)

Fot.10. Powiększenie pod mikroskopem przez przekrój poprzeczny warstw próbki farb z nadświetla bramy kamienicy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie. Widoczna bardzo duża ilość przemalowań w różnych odcieniach brązów od bardzo jasnych do bardzo ciemnych. Ostatecznie naliczono 21 warstw. Strzałką zaznaczono najstarszy, oryginalny kolor stolarki występujący jako pierwszy na powierzchni drewna nadświetla. Jest to jasny, ciepły ugrowy brąz. (fot. L. Piotrowska- Cześnik).

V. WNIOSKI KONSERWATORSKIE

W wyniku pobrania i przebadania próbek z zachowanymi warstwami barwnymi z elementu nadświetla z bramy kamienicy przy ul. Limanowskiego 24 w Stargardzie, stwierdzono, że pierwszy zachowany oryginalny kolor na drewnie to jasny, ciepły, ugięty brąz. Porównano jego kolor z **wzornikiem barw Sigma Colour System C21.3** i jest to kolor o nr **RAL 1024 3139-Y05R**. Należy przy projektowaniu i wykonaniu remontu zachowanego nadświetla oraz zamawianiu nowych drzwi zastosować właśnie ten kolor. Pasuje on również bardzo dobrze do jasnej i ciepłej kolorystyki całej elewacji. Po oczyszczeniu z warstw licznych przemalowań olejnych należy ponownie pomalować powierzchnię drewna na ustalony i podany kolor.

VI. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Należy przeprowadzić konserwację zachowanego dekoracyjnego nadświetla poprzez wykonanie kolejno następujących czynności :

1. Usunąć warstwy wielokrotnych przemalowań farbami olejnymi jedną z metod czyli np. przy pomocy gotowego preparatu rozpuszczalnikowego typu Skansol lub Abbeizer, który po nałożeniu na warstwy starych farb olejnych powoduje ich pęcznienie i rozpuszczanie, które ułatwia ich usuwanie mechaniczne szpachelkami malarskimi. Zamiennie można usunąć stare farby olejne przy pomocy nagrzewnicy/opalarki elektrycznej, która również rozpuszcza stare powłoki farby i ułatwia ich mechaniczne usuwanie metalowymi szpachelkami. Przy tej drugiej metodzie należy uważać, aby nie uszkodzić poprzez przypalenie, czy osmalenie warstwy drewna.
2. Doczyścić powierzchnię drewna i reliefowej dekoracji rozpuszczalnikami organicznymi typu toluen lub benzyna lakowa.
3. Uzupełnić ewentualne ubytki i nierówności drewna gotowym kitem do drewna np. produktem firmy Tikkurila o nazwie Water-borne-putty i przeszlifować drobnym papierem.
4. Wykonać ponowne malowanie powierzchni nadświetla farbami do drewna posiadającymi właściwości i charakter wyglądu warstwy taki jak dla farb olejnych lub zbliżony. Obecnie na rynku nie sprzedaje się typowych farb olejnych do drewna, można zastosować podobne farby olejno-alkilowe dostępne w handlu. Wybrać kolor identyczny z podanym w opracowaniu jako pierwszy występujący na drewnie o nr **RAL 1024 3139-Y05R**. W identycznym kolorze i identycznym materiałem pomalować nowe skrzydła drzwi wejściowych do bramy.

5. Zdemontować obecne drzwi wejściowe i zamontować nowe. Wykonać prace wykończeniowe powierzchni ścian do których zamocowane zostaną nowe drzwi, pomalować na kolor identyczny z obecnym, czyli biały.
6. Wykonać dokumentację fotograficzną i opisową przeprowadzonych prac.

VII. WNIOSKI KOŃCOWE

Należy uzyskać zgodę Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na przeprowadzenie w/w prac przy zabytku wpisanym do Gminnej Ewidencji Zabytków.

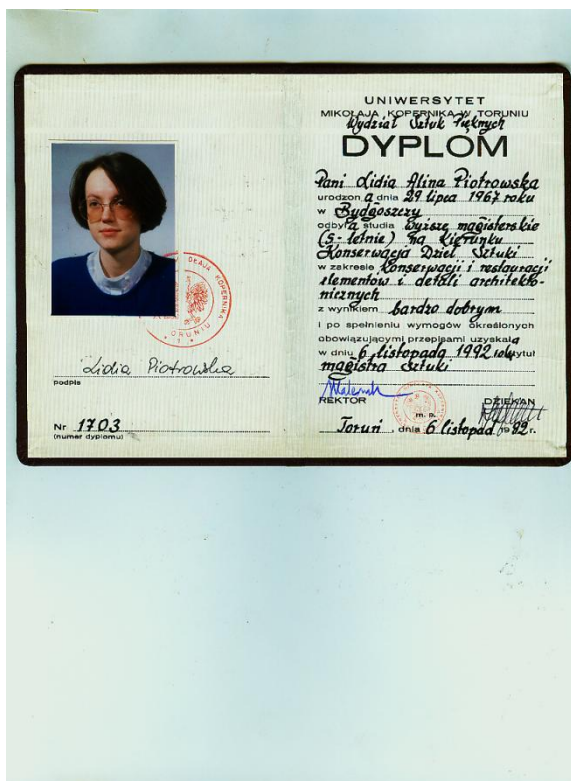
Autor opracowania i fotografii:

Lidia Piotrowska-Cześnik

mgr konserwacji elementów i detali architektonicznych

kom. 697 466 674

VIII. Uprawnienia autorki do pracy przy zabytkach :

Skan dyplomu wydanego przez UMK w Toruniu w listopadzie 1992r.